UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Sapiente Frvctvoso Epistolares Libri quinque

Bonifacio, Juan

Ingolstadii, 1606

IV. Cuidam nouo concionatori, de profanis scriptoribus parcè è suggesto nomina[n]dis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-51159

Visual Library

imponentes ad cœlum peruenire
poſſe credidiſſe, chartis hinc in
congeſtis & coaceruatis, morib.
non ita Angelicis obire ſe poſſe c
fidunt. Vale, & Commentariis
luſtrati diui Ioannis Euangelij o
illud vrge, cuius in ſummam expe
tionem adducti iam ſumus.

CVIDAM NOVO CONCIONATORI.

De profanis ſcriptoribus parcè è ſug geſto nominandis.

HOMINIBVS prodeſſe te
conciones iſtæ declarant,
næ de his rebus, quas vbiq
legis atque inuenis; iuris enim, leg
antiquitatis, hiſtoriæ, literarum
maniorum peritum te eſſe dem
ſtras, multaq; & varia coaceruas.
lud autem prædicandæ modeſtiæ
dicium eſt, quòd me rerũ iſtiuſm
rudem in conſilium adhibere non
bitas: ego verò dummodo tibi o
quar, meã potiùs prudentiam qu
ficium deſiderari ſinam. Sunt au

quæ de profanis ſcriptoribus rogas, pro concione teſtandis dictu procliuiora, quàm factu. Difficile eſt enim tacere quod ſcias, & vocẽ quaſi erumpentem continere. Præſertim cùm concionatori non modò diuinas literas, ſed illas etiam, quæ ab humanitate nomen acceperunt, cognitas eſſe debere, alibi ſit à nobis diſputatum. Cuius rei veritatem nuptiæ illæ comprobant cum captiua muliere, quæ mulier, vti S. Hieronymus interpretatur, illorum ſcriptorũ lectio eſt, qui Chriſtum neſcierunt. Dauidemq; ex variarum gentium ſpoliis illa apparaſſe conſtat, quæ ad magnificentiſſimi illius templi fabricam neceſſaria videbantur. Columnas quidem, & templi vaſa non ex alia extitiſſe materia ſcimus, quàm ex ære, quod ex euerſis Adarezeri vrbibus Dauid inclytus collegiſſet. Quæ diuini libri hiſtoriæ facilè perſuadent gentiũ libris, & literis Eccleſiæ doctores, quos Salomonij templi columnæ adumbrabant, inſtrui cõmodè poſſe, concionatorem-

Deuter. 21.

In epiſtola ad Pammachium de obitu Paulinæ.

Regum 2. cap. 8. De hac re vide S. Auguſt. lib. 2. de doctrina Chriſtiana, c. 11.

coremque his ſtudiis non mediocri
erudiri. Enim vero niſi iſta ſæpè co
cionator reticet, ſeque reprimit, ac
frenat interdum, cōcionis leges, &
ra violet, ſuæque dignitatis videa
oblitus. Antiſthenem audito & c
nito Socrate Rhetoricam reliqu
accepimus, quam glorioſè docu
hiſque verbis diſcipulos dimiſi
quærite magiſtrum, ego iam re
mihique poſt tenebras lucem vi
adipiſci. Nihil eſt mi pater quòd
topere de philoſophis, oratorib⁹,
tiſque labores: qui Prophetas, Apo
los, Euangeliumque pertractas. N
patiar iſta te ex priſtina ſatietate
ctare. Nam concionis regiones n
tantum res ipſa ſacra, diuina, mira
lis, ſed etiam doctorum hominum
conſuetudo terminauit. Ergo tu
finibus contine, nec te Hieroglyp
corum ſacrum nomen, & grande p
moueat. Platonem, Ariſtotelem,
tarchum, Senecam interdum app
re licet, eorumque teſtimoniis, ſi ra
ſi tempeſtiuè, ſi ſcitè, cauſam, & q
ſtion

Quam moderatè, & cautè tractare oportet bonas & liberales, diſciplinas, D. Bernardus nos luculenter docet ſermone 36. ſuper Canti.

ſtionem, qua de agitur, communire, permiſſum eſt: Poëtas niſi poſcat neceſſitas, ſitq́; in teſtificando magna lepiditas, proferre non decet. Quòd ſi ex iſtiuſmodi ſcriptis, leuioribuſq́ue ſtudiis promendum aliquid erit, vocem & orationem ita moderari debet orator, vt vel ex ipſo geſtu qualis ſcriptor ſit, intelligi poſſit. Itaque infimæ claſſis authores nominandi modus ille mihi non diſplicet, vt eſt apud Poëtam neſcio quem, hæc ita ſunt aperta, vt ne Ouidium quidem latere potuerint, vos vel Horatio teſte conuincam, non ſemper Terentius inſanit, cuius illa mihi vſurpanda ſententia eſt, ex quo illi mali animi non mali verſus: negat Tullius, cui haberi fides infideli poteſt, vt enim vos non vobis vellera fertis oues, ita priſci illi ſapientes non ſibi, ſed nobis profuerunt: canit Vergilius, in quem illa conueniunt, ex ore tuo te iudico ſerue nequam. *Luca 19.* Hiſtoriæ dignitas maior eſt, eamq́; Chriſtianus orator paulo ſæpiùs exponit, rei vel commodiùs diſſerendæ cauſa,

vel

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

vel vehementiùs amplificandæ. Si
enim tale inciderit, quale de Athe
enſium rege Codro ſcribitur, *qui*
medios immiſit hoſtes famulari veſte,
Verba Tullij ex 1. Tuſcul. *poſſet agnoſci, ſi eſſet ornatu regio, quo*
raculum erat datum, ſi rex interficere
victrices Athenas fore, ingratum au
toribus certè non erit illo præſerti
Ioannis c. 11 die, quo Eccleſia mater Euangeliu
nit, vbi illud eſt Caiphæ, *expedit*
vnus homo moriatur pro populo, &
tota gens pereat, quæ tamen Ethni
rum exempla déſare non licet, qu
doquidem nihil eſt, quod non di
næ literæ doceant, ſanctorum v
demonſtrent, ex grauiſſimis au
ribus ſumptæ, Eccleſiaſtica hiſtor
complectatur doctiſſimorum iu
cio comprobata, ab illiſque pert
tã, qui in ea colligenda ſe minimè
nauos præbuerunt. In hiſtoriis
tem populo explicandis illud ſpect
dum eſt, vt pietati, religioni, vir
maximè faueatur, noſtræq; ætatis
rores atq; hæreſes explodãtur. Qu
do enim verbi cauſa in hiſtoricis le

comm

cõmemorabilem illam Mutinenſium pietatem, quam Romano Pontifici Lucio III. præſtiterunt, trade memoriæ, tuiſque eam auditoribus narra, cum res ipſa depoſcet: hiſtoria ſic habet: *Cæterùm tumultuantibus in vrbe Romanis, Lucius tandem Latio egredi ſtatuit, ac Concilio Veronam indicto cum Cardinalibus pleriſq; eo iter inſtituit, per Etruriam tranſiens Lucam patriam adiit, atque ibi baſilicam Sancti Martini plurimis priuilegiis honeſtauit. Inde octauo Idus venit Bononiam, ibi Ioannis Epiſcopi rogatu baſilicam Sancti Petri, quæ reſtaurata ex incendio fuerat, conſecrauit, atque aram maximam aureo ſtragulo, multiſq; ſanctis reliquiis inſignitam reliquit, Mutina inde quarto Idus progreſſus poſtridie precibus Gerardi Archiepiſcopi Rauenatis, & Ardicionis Epiſcopi, & conſulum Mutinenſium, & fœderis moderatorum adductus baſilicam S. Geminiani ea fortè tempeſtate perfectam magna ceremonia dedicauit, ac corpore ipſius confeſſoris populo id in primis cupienti oſtenſo in perpetuum quadragenariam peccatorum remiſſionem*

Ex Caroli Sigonij lib. 15. de regno Italiæ.

miſsionem iis, qui noxiis ſuis expiati ſo
illius natalitia coluiſſent, indulſit, poſt
ſub lucem ciuitati ſalutem, atq; incre
tum à Deo precatus vrbe exiit, & cu
mille circiter paſſus eſſet progreſſus,
adhuc non ſenſerat, inuſitato ſe comitat
patum animaduertit, erant autem h
num amplius duo millia, quæ honori
pietatis gratia ipſum ab vrbe pedibu
ſequuta, cum accenſis cereis præcede
Itaq; ad eos conuerſus his verbis di
Gratias agimus vobis de honore,
nobis tam inſignem adhibuiſtis,
gnans eos addidit : benedicta ſit t
quam incolitis, & benedicti vos, &
ſteri veſtri, in perpetuum, *cuius re*
numento Mutinenſes tabulam in pa
Hae Sigonius. *baſilicæ in forum vergente hanc hiſto*
continentem, vt nunc quoque eſt, poſu
Graues illos & inuſitatos, & à Medicis deſperatos Philippi Iuſtiniani fratris noſtri morbos, quos ſex
Annales verò, quibus noſtræ Hi
niæ narratur hiſtoria, eò libentiùs
ſcet orator, concionatorq; Hiſpa
quòd animos vehementer accend
quæ ſunt domeſtica, quæ propria
ſtræ gentis, quę noſtra quodammo
Marcus Tullius omnia memoria

ne

nebat Romanorum ſuorum belli & pacis exempla, quibus ad auditores, iudiceſq; permouendos cùm res poſceret, vtebatur: quæ ſi concionator noſter efficeret illo in die, quo Crucis triumphus celebratur, regumque & maximorum ducum, quibus Hiſpania proximè & ſecundùm DEVM, eiuſque Apoſtolum Iacobum ſalutem refert acceptam, hiſtorias opportunas afferret, auditoribus quidem eſſet non modò iucundus, ſed etiam fructuoſus. Sunt enim libri iam multi accuratè ſcripti, vnde res Hiſpanas diſcere poſſumus, maiorumque noſtrorum fortitudinem, duritiam virilem, conſtantiam, frugalitatem, pietatemque cognoſcere. Non ij ſumus, qui noſtros Hiſpanos ab omni culpa & ſcelere vindicemus, nam quorundam immanitas, hoſtis vlciſcendi libido, Chriſtianiſq; moribus indignæ prouocationes, duellorũ & crebritas, & licentia probari mihi non poteſt, multoq; minus clandeſtina cum religionis hoſte colloquia, percuſſum

annorum ſpatio patientiſsimè conſtantiſſiméq; pertulerat, ſummi Põtificis Sixti V. benedictio, cruxq; ſanauit, idq; primum ita fore, & intra Chriſti naſcentis ferias, quas per octo dies ſolemni gratulatione mater Eccleſia celebrat, futurum eſſe prædixerat, neq; Iuſtinianum aut res fefellit, aut tempus, nam calendis Ianuarij, anni 1589. cùm ad Pontificem ſe deferri

petiſſet, ſummi antiſtitis clementiam appellaſſet, manu pontifex crucem de more conformaſſet, ſalutaris illius ſigni vim illico ſenſit, diuinitusque conualuit. Huius autem inſignis, illuſtriſque miraculi teſtis eſt Roma.

cum Mahumetanis fœdus ad priu
inimicitias, vel cum patrię gentiſq
teritu perſequēdas, regi inſidias co
parandas, qui etiam barbaris ſolere
ſacroſanctus. Sed innumerabiliū
xima decora pauculorū maculā d
uerunt. Quid enim apud maiores
ſtros (quoſdam excipio perfidia
proditionis amantes, quorū ex ne
tia reliquorum virtus enituit) q
inquam non graue, pium, mo
ſtum, forte, magnanimum, imm
talitatique ipſi conſecrandum? q
non ſanctum, & ex religioſa qua
diſciplina profectum? Hoc victo
celebres, hoc crebra miracula,
regni oppreſſi libertas, hoc Mau
rum, qui Hiſpania potiti erant, ve
pulſio, vel ſeruitus, hoc illuſtres tri
phi, hoc trophęa, hoc templa, tam
gnifica, tam ſancta, tam referta, t
multa, hoc ſacrorum maieſtas,
ſyncera religio, hoc Pontificum
gnitas, hoc ampla Eccleſiis attrib
prędia, hoc ſacerdotum ſplendor,
clariſſimæ vrbes, hoc inſignes Aca
m

niæ, hoc regni ſpecies, hoc denique tecta ipſa ſignificant, declarant, teſtificantur, & prædicant. Vt enim publicam magnificentiam proaui noſtri proueherent, à priuata luxuria ſeſe quàm longiſſimè remouerunt. Quæ luxuries noſtra in ætate tam malè de Hiſpanis rebus merita eſt, vt ea nos prope vna perdiderit. Nam epulæ, cōuiuia, veſtium elegantia, ſumptus immodici, alearum vſus multò pernicioſiſſimus, hominumq; non modò excitatæ fortunæ, ſed infimæ etiam ſortis prodiga, & profuſa vita, nummorumque iactatio florentiſſimi & potentiſſimi regni vires eneruauit. Tantumque inter nos, maioreſque noſtros intereſt, vt cùm patriam illi ab inimicis oppreſſam, cinctam vndique circumſcriptamque periculis militari diſciplina, bellantium copiis, & imperatorum virtute in libertatem priſtinam vindicarint, in Affricam victricia ſigna intulerint, Narbonenſem Galliam ſumma cum laude tenuerint, Mauritaniæ vrbes nō paucas ſub ſuam

ditionem ſubiunxerint: ſatis præ
rè nobiſcum agi arbitremur, ſi b
lum refutare poſſimus illatum. M
lities enim, quæ in auitæ illius fort
dinis locum, ſedemq; inuaſit, & n
ſtrorum hominum vires fregit,
nummos, qui ſunt belli ſubſidia,
ſipauit. Sunt ergo ab oratore, qui
thoritate valeat, cuius non modò
put, ſed ipſa etiã caneſcat oratio,
iorum cœnæ ſobrietatis & contin
tiæ plenæ cùm id ipſa feret occa
commemorandæ, laudanda parſi
nia, & in victu, ac cultu ſingularis
moderatio prædicanda. Nec verò
bitur mirabilis illa religio, cuius o
antiqui Hiſpani & hoſtes reiicere,
amiſſas vrbes recipere potuerunt.
ua exempla, in quibus mirabileq
eſt, & ad pietatem excitãdam acco
modatum, tacere non debet c
cionator. Itaque de cruce, quæ in
dia ſacerdote rem diuinam facie
ſanguine redundauit, in feriis
Thomæ Apoſtoli narranda po
hiſtoria eſt, quòd illius bona par

Hieronymus Oſorius libro 5. de rebus

diui Thomæ in ea vrbe & occiſi & ſepulti laudem, gloriamq́; pertineat. Sed hæc rara rarò dicantur, quæ etſi abſint, auditor non requirit. Profanorum teſtimoniis per me ſuperſedere licebit, concionis quaſi ſuccus & ſanguis in Scriptura, inq́; ſacris doctoribus eſt. Hæc qui habeat, concionabitur egregiè, neque ſi verſiculos miſſos fecerit, grauiter ille peccauerit.

geſtis Emmanuelis Luſitanorum regis.

EIDEM,

De auditoribus à concionatore docendis, deq́ue voce doctrinæ accommodanda.

RESTAT pars altera dubitationis tuæ, quæ mihi videtur eſſe difficilis, ſuum enim cuique pulchrum eſt, ſequar tamen in reſpondendo quod ab optimis quibuſque fieri video, quodq́; malle te intelligo, id enim puto eſſe cōmodius. Primum exordia nec longa ſint, nec vulgaria, nec à ſuſcepta quæſtione diſiuncta. Nam (vt ait Seneca) magna elo-

Declamatio. lib. 10.